

Kedves Tudós Kollégák!

Egy ideje vitában állok Bokor Leventével, amelyre a Vitakör levelezésében vannak utalások, megjelent róla egy-s-más, de ha valakit esetleg ez érdekelne, az ennek alapján nem nagyon érti, miről is van szó. Ezért megpróbálok egy rövid, átfogó képet adni a vitatott kérdésekről.

Engem nagyon érdekelnek azok a változások és lehetőségek, amelyeket a humán genom megismerése eredményez az élet legkülönbözőbb területein: nem csak az orvostudományban és gyógyításban, a genetikában, a génszabályozásban, hanem a társadalompolitika egy sor vonatkozásában és még sok minden másban. Úgyszintén az informatika is, és azt látom, hogy a kettő együtt (az összekapcsolódásukról nem is beszélve) szinte elképzelhetetlen fejleményekhez fog vezetni az eljövendő években.

Nincs sem mikrobiológiai, sem informatikai képzettségem, ezért ezekkel a témákkal természetesen nem tudományosan foglalkozom, hanem amatőr jelleggel és publicisztikákat írok róluk. Honlapomon erre külön oldalt nyitottam „*Szép új világunk*” címmel:

<http://kisskaroly.x3.hu/szepujvilag.php>

Levente fő kifogása az e témákról kifejtett nézeteimmel szemben (melyek többnyire nem sajátjaim, hanem az új fejlemények tudós interpretátoraié), hogy „biologizálok” az embert és a társadalmi jelenségeket; túl nagy jelentőséget tulajdonítok a genetikai hajlamoknak és az informatikai lehetőségeknek. Ezzel szemben én úgy gondolom, hogy ő szinte csak szellemi-spirituális lényként tekint az emberre, elemelkedik a biológiai és genetikai meghatározottságoktól (bár helyesebb hajlamokról beszélni) és egy elvont, idealizált emberképben gondolkodik.

Hogy egy példát említsek: *Wolf Singer* a világ egyik legjelentősebb agykutatója, a Max Planck Intézet agykutatási intézetének igazgatója. Szerinte a szabad akarat illúzió; agyunk funkcióit az ismert természeti törvények irányítják. Valóságérzetünk, érzéseink, gondolataink és döntéseink a neuronális folyamatoknak nem az okai, hanem a következményei. A döntések közvetlenül az agy állapotából következnek.¹ – Ezzel nem azt állítom, hogy szerintem sincs szabad akarat, hanem hogy még az ilyen evidensnek tűnő tételeket is vitatják komoly, sőt, világhíres tudósok.

Továbbá úgy látom, hogy nem értékeli kellőképpen a mikrobiológia és az informatika területén végbemenő legújabb változásokat. Hadd hivatkozzam itt egy analógiára, Erwin Schargaff nyomán. Ez az osztrák tudós azt írja, hogy a XX. században két végzetes áttörés történt: az elmúlt években megkezdődött a humán genom megismerése (a sejtanyag feltörése!), és azok a változások, amelyek ennek hatására végbe fognak menni, hasonló súlyúak lesznek, mint amelyek száz évvel ezelőtt az atommag feltörésével kezdődtek. (Gondoljunk csak bele, mit is köszönhetünk a kvantummechanikának: kompjúterek, informatika, internet, okostelefonok, plazmatévé és minden olyan eszközünk, amelyeket a digitális technika működtet.)

¹ Der Spiegel 29/2014. Benjamin Libet kaliforniai tudós híressé vált kísérleteivel azt bizonyította, hogy az agy hamarabb meghozza a döntést, mint ahogy a tudatos én is bekapcsolódna a folyamatba. (HVG 2013. dec. 21.)

Mindezeket a sorokat a tisztázás céljából, és a személyeskedés minden szándéka nélkül írom, Leventének ugyanis bámulom fantasztikus absztrakciós képességét és csodálom nagy tudását; már e másfél év alatt is, mióta a Kör tagja vagyok, rengeteget tanultam tőle.

Bp, 2015. május 4.

Baráti üdvözlettel:

Kiss Károly